

Az Alföldi Tudományos Intézet munkatervébe felveendő közegészségügyi és szociális kérdések.

A szegedi Egyetem Közegészségtani Intézete az Alföldi Tudományos Intézet munkájába bekapcsolódva többféle alföldi vonatkozású közegészségügyi és szociális kérdéssel kíván foglalkozni. Ebben a munkájában segítségére szolgál az a körülmény, hogy az egyetem Közegészségtani Intézetében van elhelyezve a m. kir. Országos Közegészségügyi Intézet egyik Vizsgálóállomása. E Vizsgálóállomás Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Szeged, Csongrád és Makó városok által nagyjában körülhatárolt részén az Alföldnek, Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye, Csongrád, Arad, Csanád és Torontál megye körülírt részén, mintegy félmillió lelket számláló területen végzi a járványtani és közegészségügyi, bakteriologiai, szerologiai és kémiai ellenőrző vizsgálatokat.*

Mivel a Közegészségtani Intézet igazgatója egyben a szegedi m. kir. áll. Ápolónő és Védőnő Képző Intézet vezetője is, a Védőnő Képző iskola oktató körzeteiben folyó gyakorlati egészségvédelmi munka kapcsán egyes kiragadott, speciális kérdésekben az adatgyűjtő, rendszerző munka irányítása a hatósági orvosi karral kiépített szoros kapcsolatok révén könnyen megvalósítható.

A Közegészségtani Intézet részben már el is indított munkaprogramja szerint részt kíván venni a Tisza monográfiával kapcsolatos kutatói munkaközösségben.

Tanulmányozni kívánja a Tisza vízgyűjtő területének ásványvíz forrásait és sóforrásait, a Tisza baktériumfloráját és szennyezettségét különböző szakaszokon.

Maucha Rezső dr. egyet. c. rk. tanár, kísérletügyi főigazgatónak, az Országos Halélettani és Szennyvízvizsgáló Intézet igazgatójának laboratóriumában a Közegészségtani Intézet egyik tanársegédje gyakorlatilag elsajátította a Maucha által a limnológiába újonnan bevezetett mikroanalitikai módszereket. Ezen vegyi és biológiai vizsgálatokon felül rendszeres bakteriologiai és külön bakteriofág vizsgálatok indulnak meg rövidesen a Tisza vizének és a nagyobb településekkel kapcsolatos szennyvizeknek elemzésével kapcsolatban.

* 1944 július elseje óta a megszüntetett hódmezővásárhelyi vizsgálóállomás területének bekapcsolódása újabb 300.000-en felüli lélekszám ellenőrzését jelenti.

A Rigler professzor és tanítványai által megkezdett vizsgálatokat is folytatni kívánja a Közegészségtani Intézet, az alföldi szikes tavak, különösen a Fehér-tó vízének és iszapjának és ezen szikes tavak gyógyító hatásának megismerése céljából.

Szathmáry Sebestyén dr. egyet. magántanárral, a gyulai m. kir. állami Kórház bőrgyógyász főorvosával, hazánk egyik legelismertebb mykologusával szoros munkaközösséget létesített a Közegészségtani Intézet és az ő közreműködésével a Közegészségtani Intézetben újonnan felszerelt gombavizsgáló laboratóriumban a természetben előforduló alföldi alacsonyrendű pathogen és apathogen gombaféleségek vizsgálatával az Intézet egyik tagja foglalkozik.

1943. őszén létesített munkaközösséget a Közegészségtani Intézet az Országos Társadalombiztosító Intézet Egészségvédelmi Főosztályával, a szegedi Vegykísérleti és Paprikakísérleti Állomással és a szegedi városi Tiszti Főorvosi Hivatallal, az alföldi lakosság széles rétegeiben elterjedten űzött paprikahasítással kapcsolatos foglalkozási ártalmak tanulmányozására. Ezen munkaközösség révén és egyéb ipar-egészségügyi kérdések tanulmányozása céljából a Közegészségtani Intézet most egészíti ki felszerelését levegő, por és mikroklimatológiai vizsgálatok végzésére. Ezen, járművön is elhelyezhető, hordozható készülékekkel a célszerűtlen lakás, fűtés és világítás ártalmainak tanulmányozását is széles területen el lehet végezni.

Az intézetben elhelyezett Vizsgálóállomás feladatkörébe tartozik az ivóvíz ellenőrzése, ártézi, ásott, vagy fúrtkútaknál. A hatósági orvosok által beküldött vízminták vizsgálatain felül rendszeres és kiterjedt vizsgálatokat vett tervbe az Intézet az alföldi tanyai iskolákkal kapcsolatos kútak kiszállással egybekötött helyszíni ellenőrző vizsgálatára. Megelőző tájékozódó vizsgálatainkból tudjuk, hogy e kútak egyrésze az egészségre ártalmas, bár nagyszámú iskolás gyermek által vétetik használatba: és csak részben vannak annyira elhanyagolt állapotban, hogy a kút berendezésének megjavítása nagyobb költségbe kerülne. Egyrésziük kevés költséggel is megjavítható az Országos Közegészségügyi Intézet Vízügyi Osztályának támogatásával.

A Közegészségtani Intézet legsajátosabb feladatának tekinti az emberi, állati és növényi vírus eredetű fertőző betegségek kórokozójának tanulmányozását. Eszterházi Pál herceg adománya és támogatása révén az intézet fel van szerelve a filtrálható vírusok által előidézett betegségek kórokozójának tenyésztésére.

Szirmai János dr. kísérletiügyi adjunktussal munkaközösségben vizsgálatokba kezdett a Közegészségtani Intézet az Alföldön honos kártokozó növényi betegség, a „paprika újhitűség“ néven ismert és Szirmai által vírus betegségnek felismert növényi betegség kórokozójának tanulmányozására. Ezen vizsgálatokhoz a Tudományegyetem Növénytani Intézete és az egyetemi fűvészkert támogatását is biztosította. Az egyetem Közegészségtani Intézetének terraszán télen is fűthető, keltetésre alkalmas melegház létesült a kísérleti állatok istállói-

val kapcsolatban. Kedvező körülmények között ezen munkaközösség további kifejlesztése révén hazánkban is meglehetne honosítani azokat a nagy gyakorlati jelentőségű vizsgálatokat, amelyek a legfontosabb gazdasági növények, a paprika, burgonya, szőlő, cukorrépa tetemes gazdasági kárt okozó vírus betegségei kórokozóinak elkülönítése, kémiai tisztítása és serologiai osztályozása útján hazánkban úttörőek lennének.

Tervbe vette a Közegészségtani Intézet megfelelő érdeklődést mutató orvostanhallgatók és historikusok közreműködésével nagyobb alföldi városaink levéltáraiban járványtörténelmi adatok gyűjtését és feldolgozását.

A Közegészségtani Intézet igazgatója a szegedi orvosok szabad szakszervezete iskolaorvosi, továbbá Iparegészségügyi Vegyesbizottságának elnöke, elnöke egyúttal az Országos Közegészségügyi Egyesület Iparegészségügyi Országos Bizottsága szegedi Tagozatának is.

A Közegészségtani Intézetben kifejlesztés alatt álló iparegészségügyi laboratórium feladata lesz az ipari munkásság egészségvédelmének tanulmányozásán kívül, főleg az alföldi, mezőgazdaságban foglalkozottak foglalkozási ártalmainak tanulmányozása.**

A Közegészségtani Intézet munkafeladatának tekinti bizonyos tervszerűséggel kiválasztott östelepülésű alföldi községek és tanyai körzetek mintaszerű egészségügyi és szociográfiai adat felvételét.

Lépések történtek az Alföld számos törvényhatóságának és vármegyéjének területére kiterjedően a tanyai és külterületi népességre vonatkozó népmozgalmi, megbetegedési, halálozási adatoknak az eddigi globális regisztrálási rendszertől eltérő gyűjtésének megvalósítására. Példaképen megemlíthető, hogy Szeged város 42.000 főnyi külterületi, tanyai lakosságának csecsemő halálozásába, gömőkór halálozásába, élveszületési és halálozási adataiba nincsen mélyebb betekintésünk, mert csak egy esztendőben, 1930-ban választották külön ezeket a tanyai lakosságra vonatkozó adatokat a város belterületi lakosságának adataitól. Az alföldi tanyavilág egészségügyi viszonyainak megismerése szempontjából nagyon fontosnak tartjuk az ilyen részletezett adat-felvételt.

A Duna—Tisza közti mezőgazdasági Kamara igazgatója a közelmultban foglalkozott az Alföldi cigány kérdéssel. A hatósági orvosi Kart is élénken foglalkoztatja a lues és a kiütéses tifusz fertőzés elleni küzdelem érdekében a cigány kérdés rendezése. Célszerűnek látjuk az akár szűkebb területre szorítkozó, de az eddigieknél pontosabb adat felvételt a közegészségügy és a fajegészségügy érdekében.

A községi és tanyai szociográfiai adat felvétellel kapcsolatban az

** A Közegészségtani Intézetet élénken foglalkoztatják az iskolás kor egészségügyére vonatkozó alföldi problémák, különösen a tanyavilág egészségügyével kapcsolatban és ezen kérdésekben számítunk az Országos Ifjúsági Egészségügyi Bizottság támogatására is.

Alföldön elterjedt kuruzslás, népi orvoslás módszereinek tanulmányozását, egyes népi orvosszerek hatásának kipróbálását is tervbe vette a Közegészségtani Intézet.

Az itt fölvetett kérdések tanulmányozásába az intézet csekély számú tudományos személyzetén kívül az egyetemi pályamunkákkal kapcsolatban orvostanhallgatók. — a gyógyszerész doktorandusok, doktori értekezései tárgykörének kitűzése révén pedig gyógyszerész doktorandusok is beavathatók.

A szegedi Egyetemi hallgatóság magyarságismereti munkaközösségének tagjai is ólénken érdeklődnek a közegészségügyi és szociális kérdések iránt.

Bizonyos kérdéseknek a helyi vonatkozáson felüli megoldásában a kutatás biztosítására és kiszélesítésére különböző természetű munkaközösségek létesítését tartjuk célravezetőnek és ilyen munkaközösségeket kívánunk létesíteni:

Az Országos Közegészségügyi Intézet különböző osztályaival, a Szociális felügyelőséggel, az alföldi orvosok szakszervezetével, a Duna—Tisza-közi Mezőgazdasági Kamarával, a Kereskedelmi- és Ipar-kamarával és több más egyetemen kívülálló intézménnyel, illetve szemlélyel.

Dr. Kanyó Béla

egyet, ny. r. tanár,

a Közegészségtani Intézet igazgatója (Szeged).